

WYMAGANIA EDUKACYJNE
NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I
ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH

Przedmiot: **Historia i społeczeństwo**

Klasa 4.

Ocena	Nazwa działu / wymagania
Europa i Świat	
Dopuszczający	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wie, że we współczesnym świecie są obecne przejawy greckiej i rzymskiej tradycji i kultury, potrafi podać ich przykłady; umiejscawia w czasie i przestrzeni cywilizację starożytnej Grecji oraz Rzymu. • Wymienia przyczyny ekspansji rzymskiej • Wymienia najważniejsze osiągnięcia kultury arabskiej. • Wymienia pojedyncze przykłady społecznych, ekonomicznych przyczyn zamorskiej ekspansji Europy • Lokalizuje w przestrzeni szlaki wypraw. • Lokalizuje na mapie Indie, Chiny i Japonię. • Wyjaśnia pojęcie <i>kolonia</i>. • Wskazuje na mapie kolonie i imperia kolonialne różnych państw europejskich
Dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • Dostrzega różnorodność językową cywilizacji basenu Morza Śródziemnego; • Omawia podboje rzymskie w czasach cesarstwa; • Przedstawia drogi, jakimi wynalazki i odkrycia arabskie przenikały do Europy. • Wskazuje przyczyny i zasięg arabskiego podboju Iberii. • Wskazuje na mapie najważniejsze kierunki wypraw odkrywczych. • Omawia poszukiwania drogi do Indii • Opisuje politykę Europy wobec Chin, Indii i Japonii w XIX wieku. • Charakteryzuje metody eksploatacji kolonii przez metropolie europejskie • Charakteryzuje kontakty i stosunki Europy i USA podczas II wojny światowej • Wymienia cechy gospodarki światowej po I wojnie światowej. Charakteryzuje wielki kryzys gospodarczy i sposoby walki z nim – New Deal.
Dobry	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawia przykłady zapożyczeń dorobku cywilizacyjnego wśród ludów śródziemnomorskich • Potrafi analizować źródła; sprawnie posługuje się mapą historyczną • Charakteryzuje przebieg i znaczenie podbojów Rzymian w okresie IV–I w. p.n.e. • Ocenia wpływ islamu na kształtowanie się kultury arabskiej. • Ocenia wpływ różnych kultur na średniowieczną Europę. • Wyjaśnia społeczne, ekonomiczne i kulturowe przyczyny zamorskiej ekspansji Europy • Charakteryzuje wyprawę Ferdynanda Magellana – pierwszą podróż dookoła świata . Opisuje wyprawę Jamesa Cooka. • Omawia wpływ rządów europejskich na politykę wewnętrzną i zagraniczną państw azjatyckich. • Przedstawia podłoże ekonomiczne, społeczne i ideologiczne kolonializmu XIX-wiecznego. • Wymienia i charakteryzuje konsekwencje kolonializmu.

	<ul style="list-style-type: none"> ● Charakteryzuje kontakty USA i Europy podczas I wojny światowej. Omawia kontakty oraz stosunki Stanów Zjednoczonych i Europy w okresie międzywojennym. ● Wymienia etapy rozwoju liberalizmu XIX-wiecznego.
Bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> ● Dostrzega przenikanie się wpływów różnych kultur we współczesnym świecie ● Omawia proces romanizacji i wskazuje jego przykłady. ● Charakteryzuje wpływ kultury islamu na kulturę europejską. ● Opisuje osiągnięcia przedstawicieli każdej z kultur występujących w Hiszpanii w średniowieczu. ● Charakteryzuje postęp techniczny umożliwiający żeglugę oceaniczną ● Zna polskie ślady wyprawy Michała Piotra Boyma, Maurycyego Beniowskiego. ● Ocenia znaczenie odkrycia kultur Chin, Indii i Japonii dla cywilizacji europejskiej. ● Dokonuje pełnej charakterystyki roli kolonializmu dla Europy i terytoriów kolonizowanych. ● Omawia kontakty oraz stosunki Stanów Zjednoczonych i Europy w okresie powojennym. ● Wyjaśnia pojęcie liberalizmu ekonomicznego.
Celujący	<ul style="list-style-type: none"> ● Dokonuje samodzielnej oceny ● Wykorzystuje wiadomości i odwołuje się do literatury uzupełniającej i źródeł. ● Posługuje się logicznymi i samodzielnie wysuniętymi argumentami. ● Dokonuje samodzielnej i krytycznej oceny kolonializmu, wykorzystując wiedzę pozaźródłową. ● Samodzielnie wyjaśnia podłoże historyczne liberalizacji handlu, merkantylizmu i fizjokratyzmu ● Posługuje się wiedzą z literatury uzupełniającej i źródeł.
Rządzący i rządzeni	
Dopuszczający	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wyjaśnia pojęcia obywatela i obywatelstwa w polis ateńskiej i w republikańskim Rzymie ● Rozróżnia zakres władzy cesarza, papieża i króla w średniowieczu ● Przedstawia podstawowe zasady feudalizmu. ● Wymienia instytucje ustrojowe demokracji szlacheckiej i charakteryzuje ich kompetencje. ● Analizuje i ocenia zjawisko oligarchizacji życia politycznego I Rzeczypospolitej; ● Wymienia najważniejsze rody magnackie Rzeczypospolitej w XVII w. ● Wyjaśnia pojęcie rewolucji. ● Zna najważniejsze protesty społeczne w Polsce po 1945 roku, ● Objaśnia pojęcie antyutopii
Dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> ● Wymienia prawa przysługujące obywatelom ateńskim i rzymskim; ● Przedstawia sposoby i przyczyny recepcji antycznego pojęcia obywatelstwa w późniejszych epokach. ● Przedstawia zakres władzy papieskiej, cesarskiej i królewskiej w średniowieczu ● Przedstawia genezę i konsekwencje społeczne feudalizmu w średniowieczu. ● Wymienia parlamenty europejskie w epoce średniowiecza. ● Zna przywileje szlacheckie i ich konsekwencje społeczne w średniowieczu. ● Wskazuje przejawy władzy magnatów w Rzeczypospolitej i dokonuje oceny ich postaw. ● Podaje przykłady rewolucji w czasach nowożytnych i wskazuje ich konsekwencje ● Przedstawia genezę ideologii anarchizmu oraz jej głównych ideologów ● Wymienia sposoby walki społeczeństwa polskiego z władzą komunistyczną. ● Streszcza motyw utopii w różnych epokach
Dobry	<ul style="list-style-type: none"> ● Charakteryzuje ewolucję ustroju rzymskiego

	<ul style="list-style-type: none"> ● Omawia obraz obywatela w polskiej publicystyce w późniejszych epokach. ● Opisuje stosunki między poszczególnymi władzami w średniowieczu, ● Wskazuje cechy parlamentu staropolskiego. ● Wymienia przyczyny oligarchizacji życia politycznego Rzeczypospolitej w XVII w. ● Wskazuje genezę rewolucji amerykańskiej i jej konsekwencje. ● Omawia przyczyny i przebieg rewolucji francuskiej. ● Charakteryzuje różne nurty anarchizmu dziewiętnasto- i dwudziestowiecznego. ● Zna przyczyny, przebieg i konsekwencje polskich niepokojów społeczno-gospodarczych i politycznych. ● Charakteryzuje różne nurty anarchizmu dziewiętnasto- i dwudziestowiecznego.
<p>Bardzo dobry</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Dokonuje charakterystyki przemian ustrojowych i społecznych w starożytnych Atenach i Rzymie ● Podaje przykłady literackich wzorów postaw obywatelskich w epoce nowożytnej ● Dokonuje charakterystyki polityki międzynarodowej w średniowieczu, ● Określa procesy refeudalizacyjne i defeudalizacyjne w Europie w epoce nowożytnej oraz ich konsekwencje. ● Ocenia sposób zorganizowania parlamentu staropolskiego w epoce nowożytnej na tle parlamentów europejskich ● Wskazuje widoczne elementy klientelizmu i ocenia je ● Analizuje przykłady rewolucji komunistycznych w pierwszej połowie XX w. ● Dokonuje pełnej charakterystyki ideologii anarchistycznej ● Charakteryzuje działalność organizacji opozycyjnych w okresie PRL ● Analizuje fragmenty prac Orwella oraz Huxleya.
<p>Celujący</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Potrafi omówić stosunki między papieżem i cesarstwem niemieckim, podając własny punkt widzenia ● Swobodnie posługuje się terminologią związaną z tematem feudalizmu. ● Analizuje fragmenty prac Orwella oraz Huxleya, posługuje się wiedzą z literatury uzupełniającej i źródeł ● Ocenia zakres władzy parlamentu staropolskiego w epoce nowożytnej na tle parlamentów europejskich. ● Porównuje oligarchię magnacką z monarchią parlamentarną w Anglii i absolutyzmem francuskim. ● Dokonuje samodzielnej oceny ruchów rewolucyjnych w XIX i na początku XX w., odwołując się do wiedzy pozaźródłowej. ● Samodzielnie charakteryzuje postawy polskiego społeczeństwa wobec nowej rzeczywistości. ● Samodzielnie charakteryzuje problem postaw obywatelskich wobec totalitaryzmów – antyutopii
<p>Wojsko i wojskowość</p>	
<p>Dopuszczający</p>	<p><u>Uczeń:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Wymienia najważniejsze dokonania Aleksandra Macedońskiego i Cezara ● Opisuje uzbrojenie rzymskiego żołnierza; ● Wyjaśnia pojęcie etosu rycerskiego ● Wyjaśnia pojęcia wojny sprawiedliwej i niesprawiedliwej. Podaje przykłady ● Podaje przykłady walki z heretykami w średniowieczu. ● Zna najważniejsze cechy polskiej sztuki wojennej od XVI do początku XVIII wieku. ● Przedstawia w kolejności chronologicznej najważniejsze wydarzenia z okresu epoki napoleońskiej.

	<ul style="list-style-type: none"> • Zna i rozumie pojęcia <i>Pax Romana</i>, <i>Pax Britanica</i>, <i>Pax Americana</i>. • Omawia rys historyczny prawa wojennego • Podaje przykłady postapokalipsy w literaturze i filmie.
<p style="text-align: center;">Dostateczny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia przyczyny wojen prowadzonych przez Aleksandra i Cezara; • Charakteryzuje organizację armii rzymskiej • Dokonuje pełnej charakterystyki etosu. • Wskazuje przyczyny wojen i ich zasięg w średniowieczu, • Wymienia przyczyny wojen religijnych w Europie nowożytnej. • Wymienia kampanie polskich hetmanów, Sprawnie posługuje się mapą historyczną • Przedstawia największe kampanie i bitwy prowadzone przez Napoleona • Zna genezę koncepcji <i>Pax Romana</i>, <i>Pax Britanica</i>, <i>Pax Americana</i>. • Wskazuje najważniejsze regulacje prawne dotyczące prowadzenia wojny w XX w. • Analizuje pojęcie i charakter ideologii pacyfizmu oraz wyjaśnia jej genezę.
<p style="text-align: center;">Dobry</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dokonuje charakterystyki strategii Cezara i Aleksandra, • Wymienia najważniejsze reformy wojska rzymskiego • Charakteryzuje wzorce zachowań i postaci uznawane za idealnych rycerzy • Zna rozwój idei wojny „w obronie chrześcijaństwa”. • Omawia przebieg i konsekwencje wojen religijnych w Niemczech i Francji w XVI w. • Omawia organizację armii w XVI i XVII w. na tle Europy. • Omawia organizację i charakter armii napoleońskiej. Opisuje strategię Napoleona I. • Dokonuje prostych porównań koncepcji <i>Pax Romana</i>, <i>Pax Britanica</i>, <i>Pax Americana</i>. • Charakteryzuje rozwój koncepcji międzynarodowego prawa wojennego w XIX w. • Zna pojęcie postapokalipsy i jego znaczenie w literaturze i filmie <i>science fiction</i>.
<p style="text-align: center;">Bardzo dobry</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Samodzielnie konstruuje sądy na temat kampanii Cezara i Aleksandra • Dokonuje charakterystyki reform wojska rzymskiego, • Dokonuje charakterystyki przykładów literackich i ikonograficznych ze średniowiecza propagujących etos rycerski • Dokonuje pełnej charakterystyki idei wojny sprawiedliwej w średniowieczu • Wyjaśnia rolę konfliktów zbrojnych w funkcjonowaniu mieszkańców nowożytnej Europy. • Omawia taktykę wielkich hetmanów podczas wybranych kampanii wojennych • Dokonuje pełnej charakterystyki strategii Napoleona • Dokonuje charakterystyki polityki rzymskiej, brytyjskiej i amerykańskiej wobec terytoriów podporządkowanych. • Wymienia uwarunkowania polityczne, społeczne i ekonomiczne stosowania prawa wojennego • Omawia rozwój myśli pacyfistycznej w XX w
<p style="text-align: center;">Celujący</p>	<ul style="list-style-type: none"> • W sposób krytyczny wykorzystuje literaturę uzupełniającą, źródła i statystyki. • Samodzielnie omawia percepcję etosu rycerskiego w późniejszych epokach • Stosuje wiedzę pozaźródłową dokonując samodzielnej oceny omawianych zagadnień • Samodzielnie charakteryzuje problemy religijne epoki nowożytności • Charakteryzuje wybrane sylwetki wodzów i ich strategię j, odwołując się do źródeł oraz wiedzy własnej • Charakteryzuje spuściznę epoki napoleońskiej - analizuje czarną i białą legendę napoleońską, odwołując się do źródeł i wiedzy pozaźródłowej. • Samodzielnie charakteryzuje trzy koncepcje stworzenia ładu światowego. • Dostrzega uwarunkowania geopolityczne ewolucji wizji postapokaliptycznych w literaturze i filmie w XX w.

Dopuszczający	<u>Uczeń:</u> <ul style="list-style-type: none">••••
Dostateczny	<ul style="list-style-type: none">••••
Dobry	<ul style="list-style-type: none">••••
Bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none">••••
Celujący	<ul style="list-style-type: none">••••